

1837. aug. 22-én a Nemzeti Színházat is Vörösmarty *Árpád ébredése* (1. o.) c. és sokáig műsoron tartott verses allegóriájával nyitották meg. A vidék különösen helyi szerzőktől mutatott be és mutat be ma is sok alkalmi színdarabot. Az ilyenfajta színdarabok különösen a szabadságharcban virágoztak, szükség is volt rájuk, hogy a hazafias érzést élesszék, ápolják. Ismertebbek: »Görgey Árpád«, írta *Dálnoki Gaál Gyula*; »A vörössapkások«, »A honvéd leánya«, írta: *Deésy Zsigmond*; »A világosi gyásnapok«, »Petőfi Sándor élete és halála«, írta: *Egervári Potemkin Ödön*. 1869-ben »Bem apó« c. darabot 7 hónap alatt közel kétszázszor játszották a budai Népszínházban. — Írtak még aktuális darabot *Rózsa Sándor és Ubryk! Borbála életéről*; a tiszaszlári vérvadról (1882); a muszka-török háborúról (írta: *Rónaszéky Gusztáv*, bem. 1877. nyarán, Ungvárt); *Deréki Antal* a 90-es években *Dreyfuss kapitány* történetét írta meg, melyet *Pesti Ihász Lajos zentai* társulata, majd a Feld-színház is bemutatott és később az egész országban előadták. A belgrádi királygyilkosságot *Obrenovics Sándor* c. alatt *Kerekes Pungur Mihály* színész írta meg 1903-ban és szintén sokszor került színre a kisebb vidéki színpadokon. A világháború kitörésekor is több helyütt került színre alkalmi színdarab. Ilyen: *Lampérth Géza*: »Rendületlenül«, (bem. 1914. nov. 14. Kolozsvárt); *Pakots József*: »Hős diákok«; továbbá *Tompa Kálmán* színész munkája: *Az oroszok Máramaros-szigetén* (bem. 1914. nov.). *Feld Mátyás Szervusz, Belgrád!* c. revüje a *Budapesti Színházban*, bem. 1914. aug. 15. Legújabbban az *Új Színházban*, 1928. nov. 5-én bemutatott »Tüzek az éjszakában« c. színdarab (szerzője *Földes Imre*) váltotta ki hosszú ideig a közönség érdeklődését.

Alkalmi versek. A régi időkben, német mintára, szokás volt nálunk is, hogy a színészek alkalmi verseket tartalmazó röpcédulákat szórtak a közönség közé; különösen a színtársulat beköszöntő- vagy búcsúelőadása alkalmával, vagy ha jubileumi vagy jutalomjátéku került színre valamelyik darab. A legrégebb ilyen alkalmi vers 1783-ból való, egy Bazille nevű táncosnak a pesti és budai közönséghez intézett német

verse. (V. ö. Magyar Bibliofil Szemle, Budapest, 1925. 56. old.)

Alkárty Emilia, énekesnő, 1853. külföldön képezte magát, majd 1855. máj. 13. fellépett a Nemzeti Színházban mint vendég, a *Tündérlak Magyarhonban* c. népsz. *Marcia* szerepében.

Alkonyszín hatása a színpadon a fehér, sárga és kék vetítésugarak megfelelő keverésével történik.

Alkotni annyit tesz, mint semmiből valamit létrehozni; egy új érzésnek új formát adni, egy ismeretlen érzést újszerűen kifejezni.

Alla darab. Ezt arra értik, hogy a darab már megérett a nyilvánosság számára, tehát előadásra készen van. De használják még akkor is, ha valamelyik színész lekészte a jelenését és emiatt az előadás megállt. (Ilyenkor az ügyelőt teszik rendszerint felelőssé és a lekésztett színészt színházi törvényszék elé állítják.) Mondják akkor is, ha a rendező a próbát megállítja. (V. ö.: *Megállítani a próbát.*)

Alla díszlet. Ha a díszítők elkészültek a díszlet felállításával, akkor »áll a díszlet«, — mire megkezdődik a próba, vagy az előadás. (V. ö. *Bedíszletezni.*)

Allaga Géza, zeneszerző, sz. 1841-ben, *Óbecsén*, megh. 1917. aug. 20-án, *Baján*. 1861-ben Molnár György budai Népszínházához szerződött és *Bényei István A szerelmes kántor* c. operettjéhez zenét írt, melynek dalai országszerte elterjedtek. Kempelen Győző *Szép Mara* és *Drótostót* c. népszínműveihez is írt zenét, köztük ismertté lett ez a dal: »Befűtta az utat a hó«, — melyet Csepreghy Ferenc is felhasználott a *Sárga csikó*-hoz. — 1863-ban a Nemzeti Színház zenekarának tagja volt és zenét írt *Tóth Kálmán Dobó Katka* c. népszínművéhez. 1865-ben karnagya volt a pécsi színháznak, ahol megzenésítette *Bényei István Szakállas farkas* c. operettjét. 1870-ben *Baján* tanítóképezdei tanár volt. 1871-ben újra a Nemzeti Színház karnagya lett, majd 1884. őszén az akkor megnyílt *Operaházhoz* került, mint gondnok. Megzenésítette: Szigligeti Ede: *Az amerikai*